

Sygn. akt V Kz 113/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi V Wydział Karny Odwoławczy

Przewodniczący – Sędzia S. O. Piotr Augustyniak

Protokolant sekr. sąd. Dorota Lerka

rozpoznał sprawę **Z. W. (1)**

na skutek zażalenia wniesionego przez Straż Miejską w Ż.

na postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi

z dnia 20 stycznia 2016 r. o umorzeniu postępowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.

postanawia

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi postanowieniem z dnia 20 stycznia 2016 r. na podstawie art. 5 § 1 pkt 1 k.p.w. umorzył postępowanie wobec Z. W. (1) obwinionego o wykroczenie mające polegać na tym, że będąc właścicielem pojazdu marki A. o nr rej. (...) w okresie od (...) do (...)r. w Ł., wbrew obowiązkowi nie wskazał komu w dniu (...) powierzył w/w pojazd, którego kierujący o godzinie (...)na ul. (...) w Ż. naruszył przepis art. 97 k.w. w zw. z art. 49 ust. 2 pkt 4 PoRD, poprzez postój pojazdem w strefie zamieszkania w innym miejscu niż wyznaczone w tym celu, tj. o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w. w zw. z art. 78 ust. 4 PoRD. Sąd stwierdził w szczególności, że właściciel lub posiadacz pojazdu nie ma obowiązku wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jeżeli sam tym pojazdem kierował i dopuścił się przedmiotowego wykroczenia. Zwłaszcza w sytuacji, gdy organ ten od momentu podjęcia czynności wyjaśniających (w zakresie wykroczenia niezgodnego z przepisami postoju samochodem) traktuje Z. W. (2) jako sprawcę tego wykroczenia.

Postanowienie to zaskarżył w całości zażaleniem Komendant Straży Miejskiej w Ż. i zarzucił:

1. obrazę przepisu prawa materialnego art. 96 § 3 k.w. polegającą na mylnym przyjęciu, że czyn obwinionego opisany we wniosku o ukaranie nie zawiera ustawowych znamion wykroczenia;
2. obrazę przepisów postępowania art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. poprzez błędne uznanie, iż w sprawie wniosku o ukaranie za wykroczenie z art. 96 § 3 k.w. zaistniała negatywna przesłanka procesowa powodująca konieczność umorzenia postępowania podczas gdy okoliczności sprawy wskazują, że zostało popełnione wykroczenie.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i wszczęcie postępowania w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne. Sąd I instancji trafnie uznał, że w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy nie można obwinionemu C. W. przypisać popełnienia zarzucanego mu wykroczenia z art. 96 § 3 k.w., w szczególności powołując się na okoliczność, że Straż Miejska w Ż. od początku traktowała go jako „osobę podejrzaną” o popełnienie

innego wykroczenia: z art. 97 k.w. (nieprawidłowe parkowanie pojazdu w dniu (...)). O tym, że tak rzeczywiście było jednoznacznie świadczy fakt, że dwukrotnie (w dniach 19 lutego i 10 lipca 2015 r.) Straż Miejska w Ż. wzywała obwinionego C. W. do stawienia się w swojej siedzibie w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia w celu złożenia wyjaśnień (pisma: k. 6 i k 8). Przy czym do tego drugiego wezwania do stawienia się z dnia 20 lipca 2015 r. dołączone było dodatkowe żądanie o treści: „W sytuacji, gdy to nie Pan był sprawcą w/w wykroczenia, proszę o wskazanie, komu został powierzony pojazd do kierowania lub użytkowania w czasie, w którym zostało popełnione w/w wykroczenie. Niestosowanie się do powyższego stanowi wykroczenie z art. 96 § 3 k.w.”. I jak wynika z treści zarzutu, to właśnie brak reakcji obwinionego na pismo z dnia 28 lipca 2015 r. został uznany przez Straż Miejska za popełnienie przez niego wykroczenia z art. 96 § 3 k.w.

Pomijając już kwestię prawidłowości opisu tego czynu co do czasu popełnienia zarzucanego wykroczenia, należało rozważyć, czy obwinionemu można przypisać wypełnienie wszystkich znamion wykroczenia z art. 96 § 3 k.w. W szczególności zaś ustalić, czy w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy obwiniony nie wskazał uprawnionemu organowi na jego żądanie wbrew obowiązki, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Tymczasem już sam sposób sformułowania wezwania obwinionego w piśmie z dnia 10 lipca 2015 r. nasuwa zasadnicze wątpliwości co do jego interpretacji. Żądanie to nie zostało bowiem sformułowane kategorycznie, a jedynie warunkowo: „w sytuacji, gdy to nie Pan był sprawcą wykroczenia”. Wynika stąd, że jeżeli adresat pisma (C. W.) był sprawcą wykroczenia z art. 97 k.w. (nieprawidłowo zaparkował swój samochód w dniu(...)), to zwolniony został jednocześnie z obowiązku odpowiedzi na żądanie wskazania innej osoby, której ewentualnie powierzył pojazd. Tymczasem z akt sprawy nie wynika, aby w ogóle ustalono kierowcę samochodu, który dopuścił się wykroczenia nieprawidłowego parkowania. Skoro tak, to na korzyść obwinionego w obecnie rozpoznawanej sprawie przyjąć należało, że nie miał obowiązku prawnego wskazania innej osoby (art. 5 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w.). Zgodnie bowiem z wystosowanym do obwinionego pouczeniem, żądanie wskazania innego kierowcy miało jedynie charakter warunkowy, i nie wiadomo czy warunek ten w ogóle się ziścił.

Niezależnie jednak od wadliwego sformułowania samego żądania w trybie art. 78 ust. 4 Prawa o Ruchu Drogowym przez Straż Miejską, Sąd I instancji prawidłowo uznał, że także sytuacja procesowa, jaka zaistniała w tej sprawie nie upoważniała Straży Miejskiej do wystąpienia z żądaniem określonym w art. 78 ust. 4 Prawa o Ruchu Drogowym, nawet gdyby sformułowano je kategorycznie, a nie warunkowo. Rzecz bowiem w tym, że żądanie takie nie może być prawidłowo skierowane do osoby, którą sam organ wzywający (Straż Miejska w Ż.) uważa i traktuje jako sprawcę innego wykroczenia drogowego. Dochodzi bowiem w tym wypadku do sytuacji, w której naruszone zostaje prawo obwinionego do obrony w tej pierwotnej sprawie (o nieprawidłowe parkowanie), między innymi obrony poprzez odmowę złożenia wyjaśnień (art. 54 § 6 k.p.k.).

Złożony problem korzystania przez obwinionego z prawa do odmowy faktycznych wyjaśnień w takiej sytuacji procesowej był też pośrednio przedmiotem analizy przez Trybunał Konstytucyjny w dwóch wyrokach: z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie P 27/13 (Dz. U. 2014 poz. 375) i z dnia 30 września 2015 r. w sprawie K 3/13 (Dz. U. 2015 poz. 1557). Wprawdzie w obu tych wyrokach Trybunał uznał, chociaż niejednogłośnie, przepis art. 96 § 3 k.w. w zw. z art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o Ruchu Drogowym za zgodny z wymienionymi tam przepisami Konstytucji R.P. Jednak jako sprzeczną z prawem uznał np. praktykę karania mandatem karnym sprawcy wykroczenia drogowego i jednocześnie wzywania tego sprawcy do wskazania osoby kierującej pojazdem w momencie, gdy wykroczenie to zostało popełnione. Skoro bowiem organ wzywający nie ma wątpliwości, kto kierował pojazdem, to brak po jego stronie podstawy prawnej do żądania od właściciela pojazdu wskazania tej osoby. Z analogiczną sytuacją procesową mamy zaś w istocie do czynienia w rozpoznawanej sprawie. Zgodnie bowiem z treścią art. 54 § 6 k.p.w.: „należy niezwłocznie przesłuchać osobę, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie”. A ta uzasadniona podstawa to przecież nic innego, jak oparte na zgromadzonym materiale dowodowym przekonanie organu prowadzącego czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenie, że ma do czynienia ze sprawcą wykroczenia (nieprawidłowego parkowania).

Warto w tym miejscu przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się też w granicach art. 233 § 1 k.k. bezkarność osoby przesłuchanej w charakterze świadka wbrew wynikającemu z art. 313

§ 1 k.p.k. nakazowi przesłuchania jej jako podejrzanego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie I KZP 4/07 – OSNKW 2007 poz. 45). Nie popełnia przestępstwa składania fałszywych zeznań (art. 233 § 1 KK), kto umyślnie składa nieprawdziwe zeznania dotyczące okoliczności mających znaczenie dla realizacji jego prawa do obrony (art. 6 KPK). Realizacja przysługującego oskarżonemu prawa do obrony, gwarantowanego przez Konstytucję RP, wiążące Polskę konwencje międzynarodowe, jak również liczne przepisy KPK, w tym art. 6, 74 § 1 i art. 175 § 1 KPK, z którego korzysta w całym postępowaniu karnym, nie pozwala na uznanie za przestępstwo działania w granicach tego prawa. Granice te muszą obejmować przy tym całokształt wyjaśnień i zeznań składanych przez oskarżonego w toku prowadzonego w jego sprawie postępowania karnego, nie wyłączając także wstępnej fazy, w której był on jeszcze przesłuchiwany w charakterze świadka (post. SN z 22.9.2008 r., IV KK 241/08, Prok. i Pr. 2009, Nr 2, poz. 6).

Podsumowując wskazane wyżej rozważania uznać należało, że w sytuacji procesowej, jaka zaistniała w tej sprawie, Straż Miejska w Ż., dopóki traktowała C. W. jako sprawcę wykroczenia drogowego z art. 97 k.w., czemu dała wyraz wzywając go do złożenia wyjaśnień w tym charakterze, nie mogła zgodnie z prawem co do tej samej osoby wykonywać uprawnienia określonego w art. 78 ust. 4 prawa o ruchu drogowym. Nawet jeżeli wezwanie takie faktycznie wysłała, to nie rodziło ono po stronie właściciela pojazdu obowiązku udzielenia odpowiedzi, a zatem nie zostały wypełnione wszystkie znamiona wykroczenia z art. 96 § 3 k.w., gdyż faktyczna odmowa (przez zaniechanie) wskazania osoby której powierzył pojazd do kierowania lub używania w określonym czasie nie nastąpiła „wbrew obowiązkowi”.

Z tych wszystkich powodów zaskarżone postanowienie jako prawidłowe należało utrzymać w mocy.